श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-३ (Yearly) **प्रश्नपत्र-४** **गुणाः - १००**

विषयः - पुराणेतिहासः **समयः - ११:०० तः ०२:००**

दिनाङ्कः - २१-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थः - अग्निपुराणम्, गरूडपुराणम्**

अग्निपुराणे प्रश्नाः

प्रश्नः -१ निम्नाङ्कितेषु चतुर्णां श्लोकानां ससन्दर्भं भावार्थो लेख्यः । **२०**

(१) स्वकीया परकीया च पुनर्भूरिति कौशिकाः ।
सामान्या च पुनर्भूरि इत्याद्या बहुभेदतः ॥

(२) अपारे काव्यसंसारे कविरेव प्रजापतिः ।
यथा वै रोचते विश्वं तथेदं परिवर्तते ॥

(३) वाग्विद्या सम्प्रतिज्ञाने रीतिः सापि चतुर्विधा ।
पाञ्चाली गौंडदेशीया वैदर्भीलाटजा तथा ॥

(४) बीभत्साधूतशांताख्यः स्वभावाश्चतुरो रसाः ।
लक्ष्मीरिव विनात्यागान्न वाणी भाति नीरसा ॥

(५) वक्ष्ये व्याकरणं सारं सिद्धशब्दस्वरूपकम् ।
कात्यायन विबोधाय बालानां बोधनाय च ॥

प्रश्नः -२ प्रश्नद्वयस्य सविस्तरणोत्तरं लिखत । **२०**

(१) काव्यलक्षणं विलिख्य ग्रन्थोक्तिशा रसभेदान् लिखत ।

(२) रीतिनिरूपणं विधाय नायकप्रकारान् लिखत ।

(३) माहेश्वरसूत्राणि विलिख्य व्याकरणमहत्त्वं लिखत ।

(४) व्याकरणसंधिभेदान् विलिख्य विसर्गसन्धिस्वरूपं यथोदाहरणं लिखत ।

प्रश्नः -३ कस्याप्येकस्योत्तरं लिखत । **१०**

(१) पुराणेषु अग्निपुरापणं समीक्षत ।

(२) एकाक्षरकोषविषये यथाग्रन्थं लिखत ।

गरूडपुराणे प्रश्नाः

प्रश्नः -४ निम्नाङ्कितेषु चतुर्ण्णां श्लोकानां ससन्दर्भं भावार्थो लेख्यः । **२०**

(१) गायन्ति देवाः किल गीतकानि धन्यास्तु ये भारतभूमिभागे ।
स्वर्गापवर्गस्य फलार्ज्जनाय भवन्ति भूयः पुरुषाः सुरत्वात् ।

(२) अकृते तु वृषोत्सर्वे परलोकगतिर्न हि ।
तस्मात् कृष्ण वृषोत्सर्गः कर्तव्य इति मे श्रुतम् ॥

(३) पितृपीडा भवेद्यत्र कृत्यैरन्यैर्न मुच्यते ।
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन पितृभक्तिपरो भवेत् ॥

(४) लवणं तद्रसं दिव्यं सर्वकामप्रदं नृणाम् ।
यस्मादन्नरसाः सर्वे नोत्कटा लवणं विना ॥

(५) जले विषुणः स्थले विष्णुर्विष्णुः पर्वतमस्को ।
ज्वालामालाकुले विष्णुः सर्वं विष्णुमयं जगत् ॥

(६) जितेन्द्रियाः जिताहारः संतः सत्यपरायणाः ।
यजंतः परया भक्त्या विष्णुमाद्यं जगद्गुरुप् ॥

प्रश्नः –५ प्रश्नद्वयस्य सविस्तरणोत्तरं लिखत । २०

(१) आत्मश्राद्धादिनिरूपणम् ।

(२) वृषोत्सर्गविधिकालादिनिरूपणम् ।

(३) शवदाहविधिनिरूपणम् ।

(४) दशावतारनिरूपणम् ।

प्रश्नः –६ कस्याप्येकस्योत्तरं लिखत । १०

(१) प्रेतकल्पस्य सारं निरूपयत ।

(२) नरकयातानां विस्तारेण लिखत ।